

tet ausserordentliche Schwierigkeiten“ gotovo apodiktički odreguje vrijeme pojedinim činjenicama.

Uspješno obara mišljenje Camusovo, da Gospodin o prazniku u 6. 4. nije pošao u Jeruzalem, već da je svetkovao pashu u pustinji s narodom. To je nemoguće i pomisliti, pošto Ivan postojano ističe Gospodina kao pokorna zakonu, koji polazi na sve velike svetkovine, pače i na manje „Posvetilo“ u Jeruzalem.

Kakogod su farizeji mrzili Gospodina, ipak ne usudiše se optužiti ga, da je „*παράβατης νόμου*“, što bi sigurno učinili, da je Gospodin zanemario koji praznik.

Preporučam svima, koje zanimaju biblijska kronološka pitanja.

Dr. Franjo Zagoda.

Dr. Székely: Bibliotheca Apocrypha. Volumen Primum. Friburgi Brisgoviae Herder 1913.

Zasluzni profesor N. Z. u Budimpešti, koji se proslavio znamenitom Hermeneutikom, izdao je kao plod mnogogodišnjeg rada prvu svesku knjiga apokrifnih.

Dobro opaža u predgovoru, kako nam apokrifne knjige kao stara židovska i kršćanska djela, koja su postala dijelom prije Krista, a dijelom u prvim vijekovima kršćanske ere, razjašnjaju vjeru, nazore i mišljenje kako Židova tako i kršćana onog doba. Nadalje nekoji apokrifi izlažu filozofske, kozmološke, povjesne itd. nazore starog vijeka.

Zato se može njima uspješno poslužiti filozof, bogoslov i povjesničar.

Premda je većina apokrifa tiskana, ipak su ta izdanja nepotpuna osobito S. Z. Zato je pisac odlučio izdati knjigu, u kojoj je pribrao sve vrijedne apokriffe.

U prvoj svesci bavi se apokrifima starozavjetnim.

Tu svesku podijelio je u: 1. opći uvod apokrifa S. i N. Z. i 2. posebni uvod u sibilinske i ostale apokrifne knjige S. Z.

Vrlo korektno definira pojam apokrifne knjige: *scripta incertorum auctorum, titulo vel argumento Sacris Sripturis cognata, iisque similem auctoritatem olim apud aliquos nacta,*

sed ab Ecclesia in canonem non admissa.

Ističući korist apokrifa odlučno ustaje protiv racionalista, koji uporavljajući Darwinovu teoriju i na svete knjige, tvrde, da su apokrifa „izumrle vrste“ svetih knjiga.

Veoma je poučan traktat, gdje izlaže nauku apokrifnih knjiga. Tu je zastupana teologija, angeologija, demonologija, antropologija, kozmologija, geografija, kronologija. — Zanimljivi su eshatološki nazori osobito o antikristu. Spominje razne forme te ideje u Židova i kršćana. Tumačeći tu ideju obzire se na Danijela i Apoštola (II. Thess, 2, 3—10; II. Cor. 6, 15.). Svestrano je razvijena ideja Mesijanska. Rišu Mesiju kao slavnog vojskovođu, suca, osloboditelja i usrećitelja naroda Božjeg itd., no ne opisuju ga kao spasitelja i dijelitelja milosti. U parabolama Henohovim je Mesija biće svrhunaravsko, nebeski čovjek, Božanska hipostaza.

Rabini razlikovaše dva Mesije: 1. jednoga sina Josipova (M. ben Joseph) i drugoga sina Davidova (M. ben David); prvi ima biti ubijen od antikrista; a drugi bit će slavni pobjeditelj; i prema tumačenju većine besmrtn.

Kaošto o Mesiji tako i o naravi njegova kraljevstva vladaju u starim apokrifima različita mnijenja; a) blaženo zemaljsko kraljevstvo, b) blaženstvo nadsvjetsko, c) blaženstvo složeno (beatitudo composita) t. j. kraljevstvo zemaljsko združeno s nagradom ili kaznom prekogrobnom.

U posebnom dijelu raspravlja a) o proročkim ap. knjigama: Henohovoj, Assumptio Mosis, Apokalipsi Baruhovoj, četvrtoj knjizi Ezdrinjoj.

b) o povjesnim ap. knjigama: Jubileja, Poslanicama Salamonovim, o trećoj knjizi Makabejskoj.

c) O moralnim ap. knjigama: Testamentu dvanaest patriarka, Psalmina Salamonovim, Molitvi Manasia; četvrtoj knjizi Makabejskoj.

Napokon raspravlja o: Ascensio Isaiae i izgubljenim apokrifima.

Preporučam.

Dr. Franjo Zagoda.

Hennecke Dr. Edgar: Neutestamentliche Apokryphen, in Verbindung mit Fachgenos-